

Fisken og folket

- fiskeri, industri og demografi for norske kystsamfunn

Referansegruppemøte i «Økt lønnsomhet i torskesektoren»
18/06 2015

Audun Iversen, Edgar Henriksen og Bjørn-Inge Bendiksen

Hva om vi ingenting gjør?

Vil fiskeriene og fiskeindustrien fortsette å miste betydning på kysten?

- Effektivisering i flåten
 - Færre båter
 - Færre sysselsatte
- Effektivisering i industrien
 - Færre bedrifter
 - Færre ansatte
 - Dominert av utenlandsk arbeidskraft
 - Mer direkteeksport av råstoff?
 - Mindre bearbeiding og lavere verdiskaping?
- Hvordan vil dette påvirke norske kystsamfunn?
 - Status quo er ikke «alt som før» men «samme nedgang som alltid»?

Hvor er fiskerinæringen på vei?

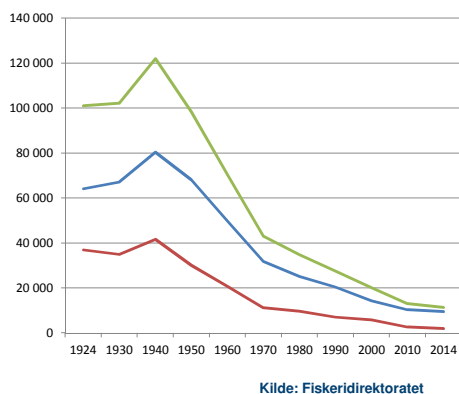
- Og hva med fiskerisamfunnene?

1. Strukturelle endringer i flåte og industri
 - De lange linjene
 - De litt kortere linjene: antall og endringer i
 - Fartøy og rettigheter
 - Fangst
 - Landinger

2. Endringer i sysselsetting og bosetting
 - Hva er sammenhengen mellom fiskeriaktivitetene og demografien?
 - Bærer fisken bosettingen i kystkommunene?

De lange linjene

Antall fiskere siste 90 år

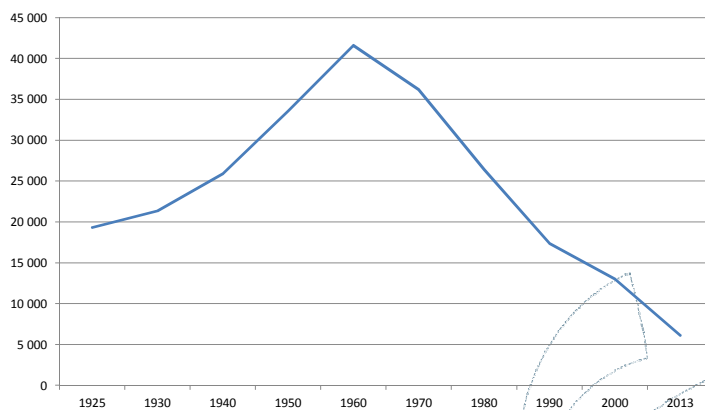
	Hovudyrke	Attåtyrke	I alt
2010	10325	2668	12993
2011	10220	2548	12768
2012	9 825	2223	12 048
2013	9 546	2055	11 601
2014	9398	1918	11316
2010-2014	-927	-750	-1677

10.02.2015 Fisken og folket

5

Antall fiskefartøy siste 90 år

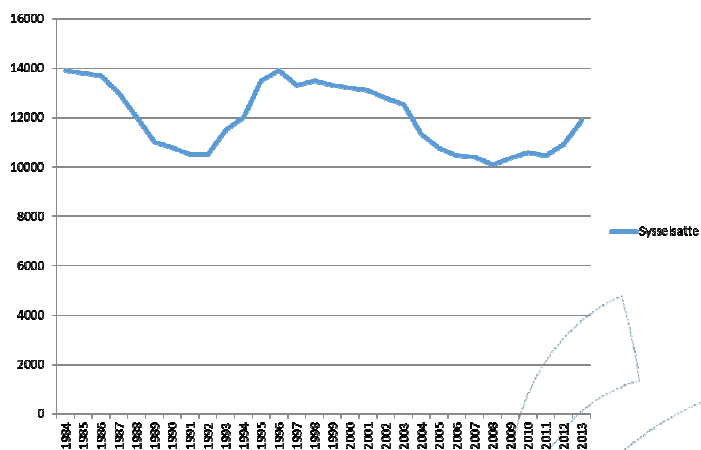

10.02.2015 Fiskeridirektoratet

6

Sysselsatte i industrien 1984 - 2013

10.02.2015 Fisken og folket

7

De litt kortere linjene

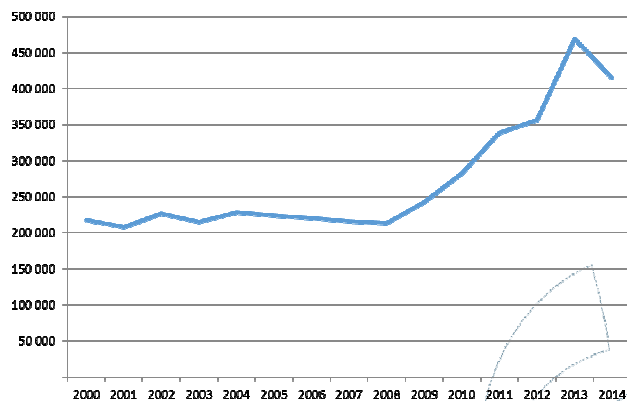
10.02.2015 Fisken og folket

8

Fangst av torsk

- mer enn doubling fra 2000 til 2013 (216 %)

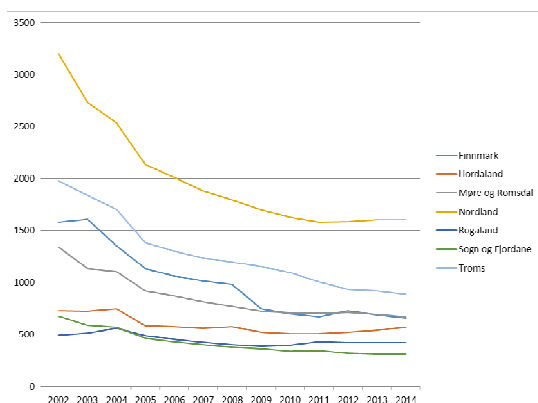
10.02.2015 Fisken og folket

9

Fartøy: halvert flåte siden 2002

(målt i antall)

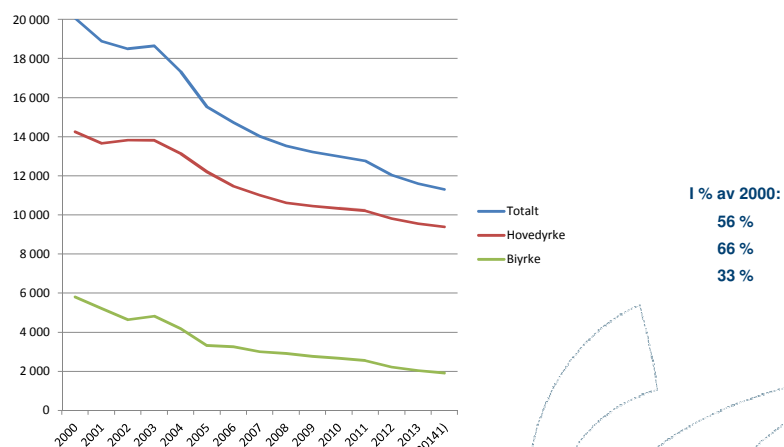
Fylke	2002	2014	% av 2002
Rogaland	489	418	85 %
Sør-Trøndelag	375	291	78 %
Hordaland	724	567	78 %
Totalsum	11854	6166	52 %
Møre og Romsdal	1341	670	50 %
Nordland	3195	1601	50 %
Sogn og Fjordane	674	311	46 %
Troms	1975	883	45 %
Nord-Trøndelag	445	185	42 %
Finmark	1580	654	41 %

10.02.2015 Fisken og folket

10

Fiskere: 8500 færre enn i 2000

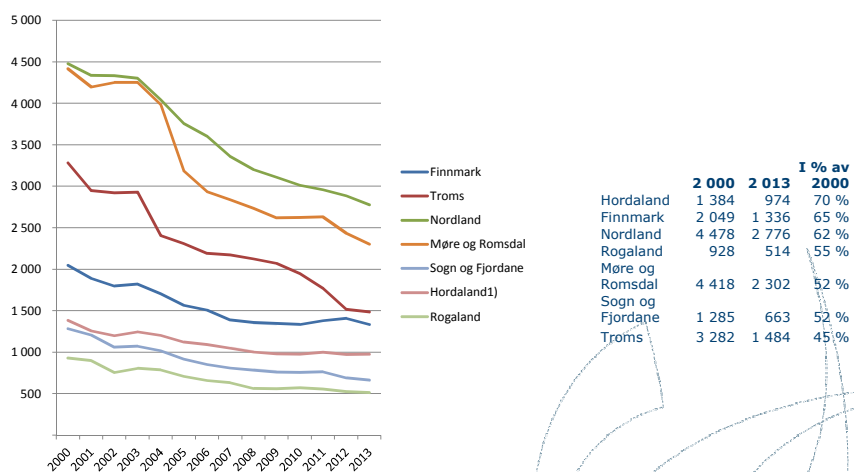

10.02.2015 Fisken og folket

11

Nofima

Fiskere i de største «fiskerfylkene» (både bi- og hovedyrke)

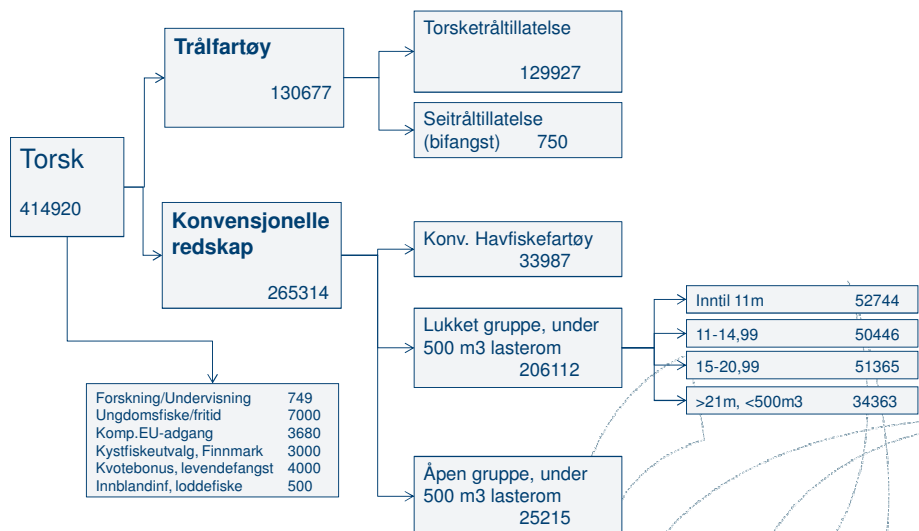

10.02.2015 Fisken og folket

12

Nofima

Rettigheter, fangst og landinger i fiskeriene – torsk i 2015 som eksempel

10.02.2015

Fisken og folket

13

Vinnere og tapere

Vi har identifisert «Vinnerkommuner» og «Taperkommuner»

Hvem vinner og taper når det kommer til:

- Antall fartøy
- Fangst
- Landinger

10.02.2015

Fisken og folket

14

«Vinnerkommunene»

- antall fartøy med rettigheter

- Dette er kommunene som har bedre utvikling enn snittet (52 %)
- Antall båter registrert i kommunene i 2002 og 2014

	2002	2014	i % av 2002
EIGERSUND	44	54	123 %
BØMLO	148	180	122 %
AUSTEVOLL	85	100	118 %
KARMØY	143	131	92 %
SØGNE	53	48	91 %
FRØYA	149	128	86 %
KVINNHERRAD	55	45	82 %
SUND	62	50	81 %
HITRA	60	47	78 %
HVALER	79	61	77 %
RØST	74	57	77 %
ØKSNES	165	119	72 %
MANDAL	64	45	70 %
AURE	63	44	70 %
BRØNNØY	79	52	66 %
ÅLESUND	72	47	65 %
KRISTIANSAND	105	68	65 %
BÅTSFIORD	61	39	64 %
KARLSØY	224	143	64 %
VESTVÅGØY	253	160	63 %
ASKVOLL	89	54	61 %
ARENDAL	59	35	59 %
BAMBLE	62	36	58 %
STEIGEN	84	48	57 %
VÅGØY	77	44	57 %
HARAM	72	41	57 %
FLAKSTAD	177	100	56 %
BODØ	178	99	56 %
LENVIK	188	103	55 %
AVERØY	98	53	54 %
TROMSØ	471	252	54 %
HAMMERFEST	133	71	53 %
GISKE	117	62	53 %
DØNNA	57	30	53 %
Total	11854	6166	52 %

«Taperkommunene»

- Kommuner med størst prosentvis reduksjon i flåten
- Kommuner med over 70 båter i 2002

	2002	2014	i % av 2002
TRANØY	72	9	13 %
GILDESKÅL	110	18	16 %
KVÆNANGEN	89	27	30 %
BREMANGER	132	43	33 %
ALTA	224	79	35 %
NORDREISA	77	30	39 %
NÆRØY	105	41	39 %
LOPPA	122	48	39 %
SKJERVØY	180	71	39 %
MELØY	192	77	40 %
VIKNA	221	90	41 %
FLORA	101	42	42 %
SELJE	84	35	42 %
NORDKAPP	185	79	43 %
MÅSØY	154	67	44 %
ANDØY	166	73	44 %
LEBESBY	86	38	44 %
BERG	71	32	45 %
FLEKKEFIORD	86	39	45 %
HARSTAD	77	35	45 %
HASVIK	87	40	46 %
RØDØY	107	52	49 %
HADSEL	88	43	49 %
GAMVIK	83	41	49 %
VÅGAN	251	127	51 %
LYNGEN	75	38	51 %
BØ	134	69	51 %
LURØY	131	68	52 %

Vinnerkommuner - fangst

- Kommuner med høyere vekst enn snittet (216 %)
- Kommuner med mer enn 1000 tonn i 2000

Inklusive sei og hyse:

	2000	2013	i % av 2000
SORTLAND	1 243	9 435	759 %
HARSTAD	6 408	38 714	604 %
VADSØ	2 088	11 035	529 %
IBESTAD	1 803	9 060	503 %
BREMANGER	2 471	12 098	490 %
BÅTSFIJORD	9 002	34 595	384 %
LOPPA	3 606	13 613	378 %
LYNGEN	2 534	7 106	280 %
HADSEL	8 049	21 717	270 %
GISKE	20 931	54 075	258 %
MELØY	3 654	9 210	252 %
HERØY	9 543	23 257	244 %

	2000	2013	i % av 2000
HARSTAD	3 557	23 943	673 %
VADSØ	1 072	7 183	670 %
BREMANGER	1 574	9 445	600 %
BÅTSFIJORD	4 517	23 640	523 %
LOPPA	2 113	9 716	460 %
HERØY (M&R)	3 565	13 520	379 %
GISKE	7 295	26 665	366 %
FLORA	1 088	3 435	316 %
BODØ	1 154	3 619	314 %
ALTA	1 887	5 883	312 %
HADSEL	4 355	13 400	308 %
LYNGEN	1 486	4 523	304 %
MELØY	1 540	4 548	295 %
SANDØY	1 317	3 643	277 %
MOSKENES	3 791	9 980	263 %
LENVIK	5 518	13 658	247 %
VÆRØY	2 014	4 806	239 %
HARAM	9 644	22 741	236 %
HAMMERFEST	7 046	16 046	228 %
VESTVÅGØY	10 622	23 260	219 %
LURØY	1 216	2 627	216 %
BERLEVÅG	2 285	4 934	216 %
ØKSNES	10 160	21 914	216 %

10.02.2015 Fisken og folket

17

Vinnerkommuner - fangst

Båtsfjord
Vadsø
Loppa
Alta
Lyngen

Harstad
Hadsel

Bodø

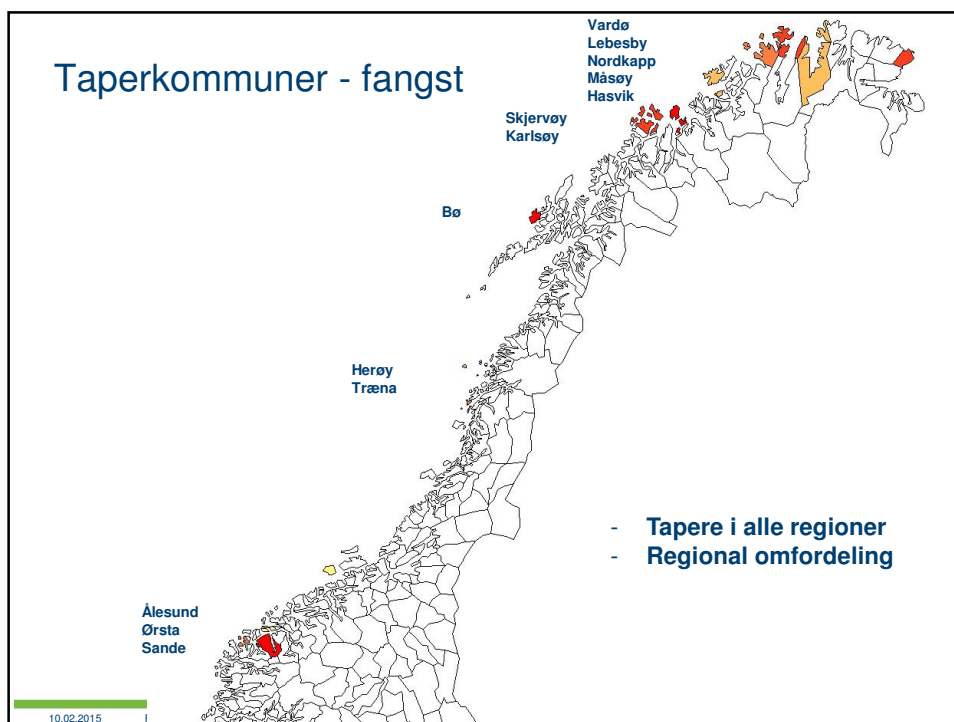
GISKE
HERØY

Bremanger
Flora

- Vinnere i alle regioner
- Vekst i byene

10.02.2015 Fisken og f

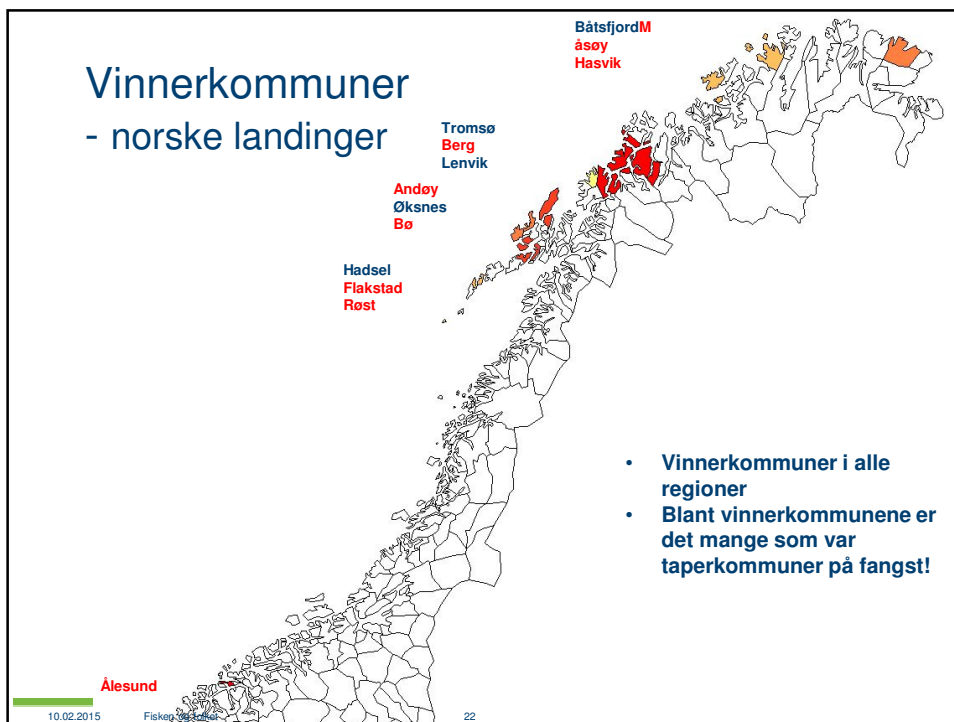
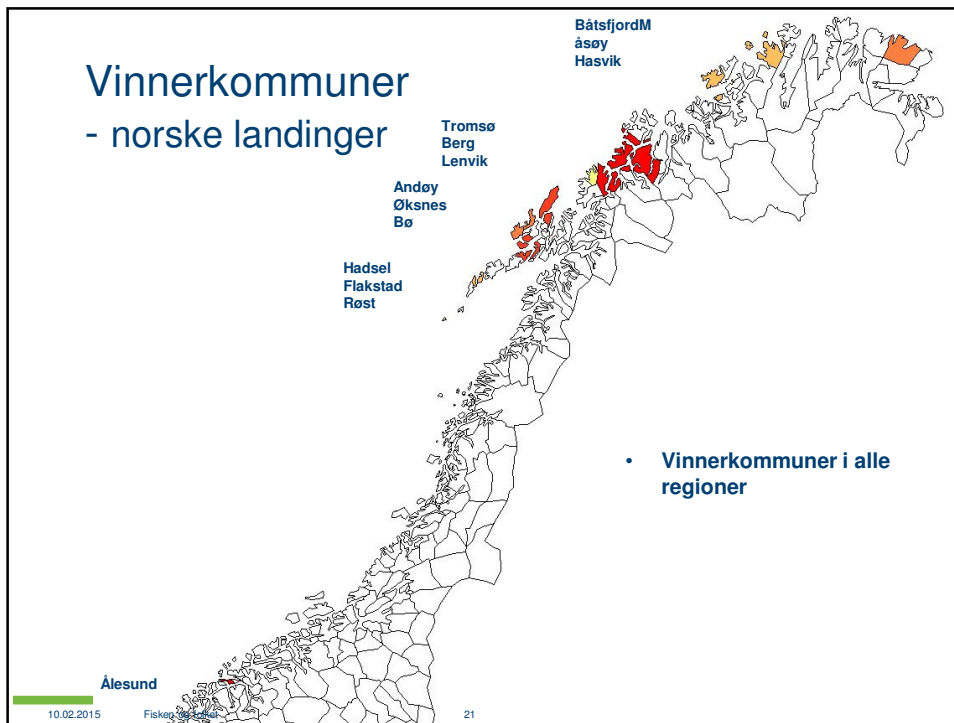
Taperkommuner - fangst

Vinnerkommuner - norske landinger

- Kommuner med over 2000 tonn i 2000
- 13 kommuner har større andel av volum i 2013 enn i 2000 (økning på mer enn 213 %)

	2000	2013	I % av 2013
BERG	2 008	18 969	945 %
ØKSNES	4 570	37 320	817 %
TROMSØ	15 631	93 755	600 %
HADSEL	3 162	10 027	317 %
BÅTSFIORD	8 387	25 984	310 %
RØST	5 923	17 396	294 %
LENVIK	2 676	7 829	293 %
HASVIK	4 104	10 465	255 %
ÅLESUND	24 609	57 419	233 %
MÅSØY	10 630	24 235	228 %
FLAKSTAD	4 351	9 751	224 %
ANDØY	6 248	13 849	222 %
BØ	2 212	4 795	217 %
Sum alle	217 888	463 847	213 %

Taperkommuner

- norske landinger

- De 15 med størst relativ tilbakegang
- Kommuner med over 2000 tonn i 2000
- 21 kommuner har mindre andel av volum i 2013 enn i 2000 (økning på mindre enn 213 %)

	2000	2013	1 % av 2000
HARAM	3 191	67	2 %
GISKE	2 079	110	5 %
HERØY	3 710	393	11 %
LOPPA	3 616	603	17 %
SANDE	2 002	682	34 %
LEBESBY	4 752	2 586	54 %
SKJERVØY	4 628	2 823	61 %
SORTLAND	3 756	2 471	66 %
ØRSTA	6 738	4 859	72 %
NORDKAPP	8 005	6 297	79 %
VÅGAN	10 825	10 297	95 %
VARDØ	3 762	4 292	114 %
HAMMERFEST	9 163	12 532	137 %
BERLEVÅG	5 299	7 366	139 %
KARLSØY	4 976	7 211	145 %
Sum alle	217 888	463 847	213 %

10.02.2015 Fisken og folket

23

Taperkommuner

- norske landinger

Giske
Haram
Ørsta
Herøy
Sande

Sortland
Vågan

Varde
Berlevåg
Lebesby
Nordkapp
Hammerfest
Loppa
Karlsøy
Skjervøy

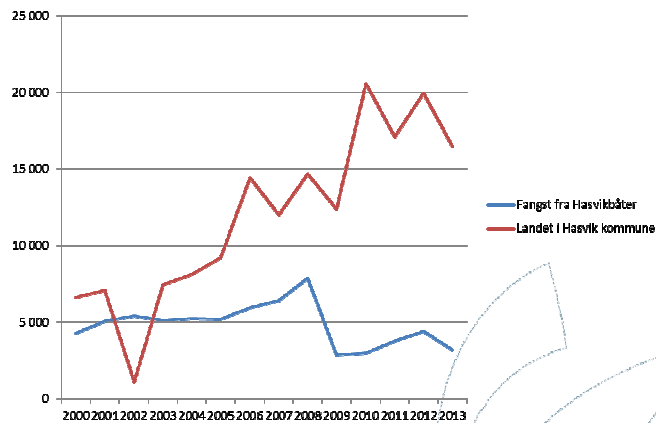
- Taperkommuner i alle regioner
- Mest markerte tap i sør

10.02.2015 Fisken og folket

24

Sammenheng mellom fangst og landinger?

- landinger i Hasvik som eksempel

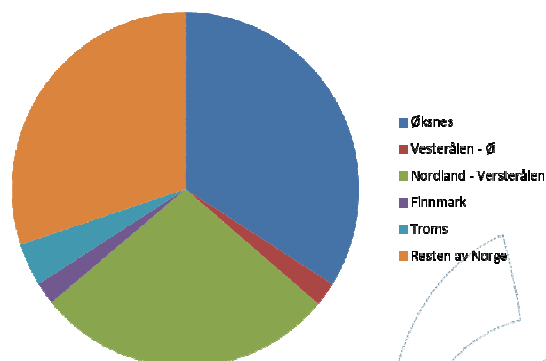
10.02.2015 Fisken og folket

25

Sammenheng mellom fangst og landinger?

- landinger i Øksnes som eksempel

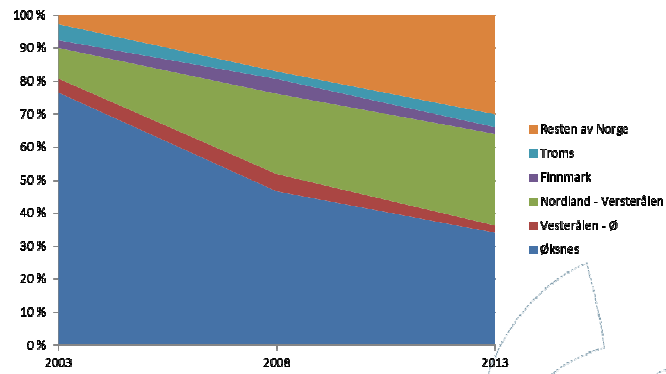

10.02.2015 Fisken og folket

26

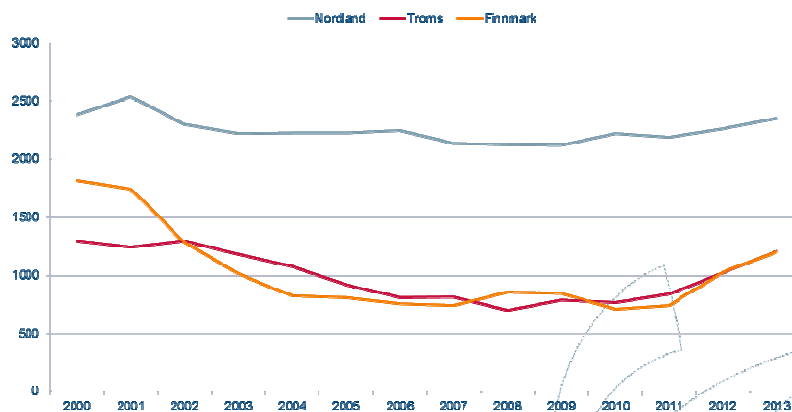

Sammenheng mellom fangst og landinger? - landinger i Øksnes som eksempel

2) Endringer i sysselsetting og bosetting

Årsverk i sjømatindustrien

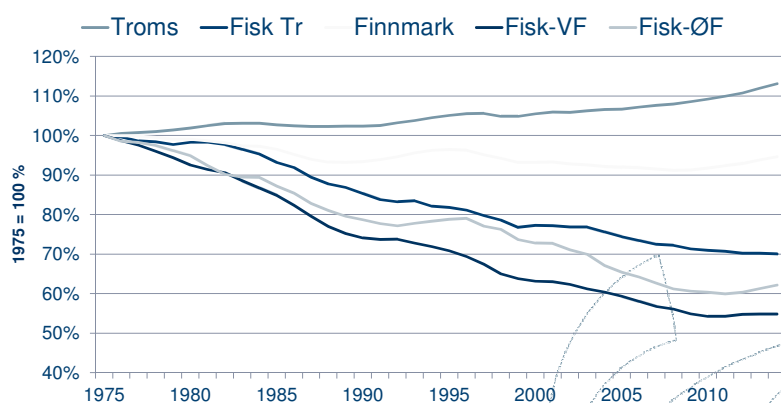

10.02.2015 Fisken og folket

29

Folketallsnedgang i fiskerikommuner

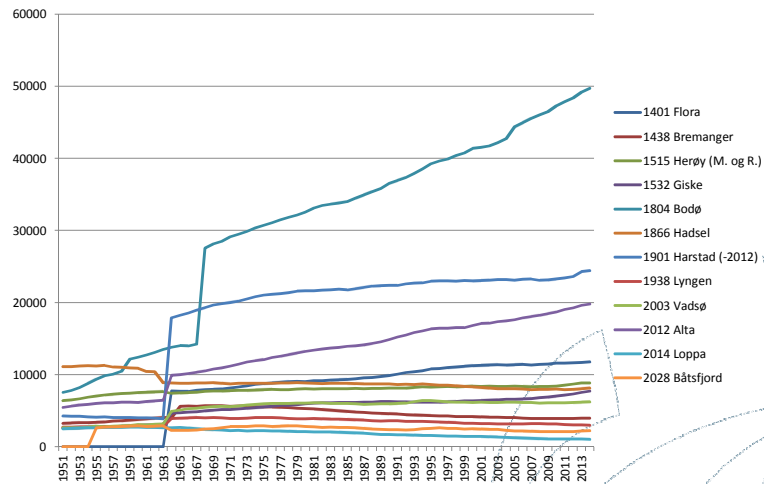

10.02.2015 Fisken og folket

30

Befolkningsutvikling: Vinnerkommuner - fangst

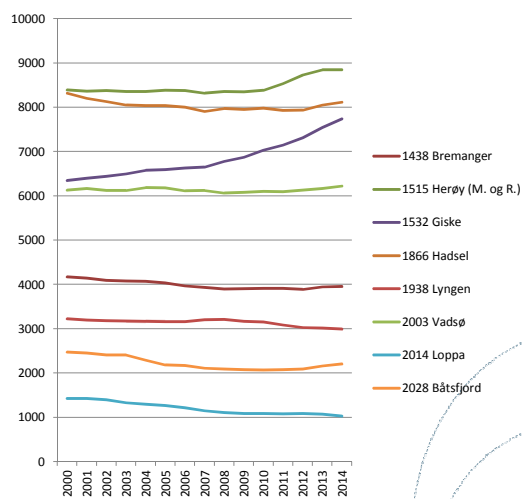

10.02.2015 Fisken og folket

31

Befolkningsutvikling: De mest fiskeriavhengige vinnerkommuner - fangst

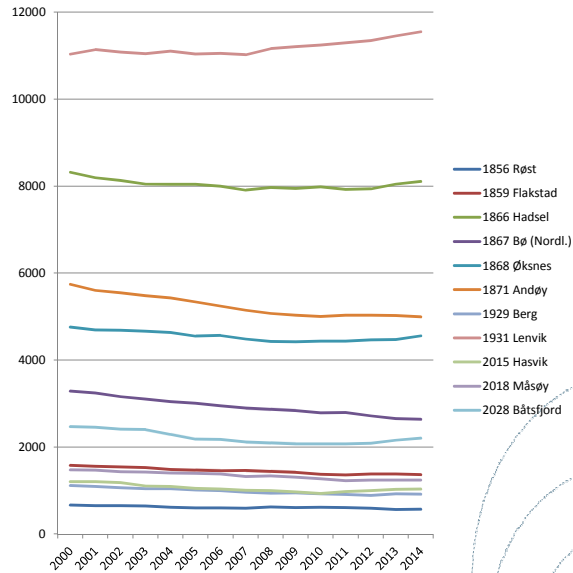

10.02.2015 Fisken og folket

32

Befolkningsutvikling: Vinnerkommuner - landinger

Vinnerkommune, men i hva?

	Befolkning	Industri- syssel- setting	Fartøy	Landinger	Fiskere	Fangst
Hasvik	Red	Green	Red	Green	Red	Red
Båtsfjord	Red	Red	Green	Green	Green	Green
Vardø	Red	Red	Green	Red	Red	Red
Gamvik	Red	Green	Red	Green	Green	Red
Måsøy	Red	Green	Red	Green	Red	Red
Skjervøy	Green	Green	Red	Red	Red	Red
Berg	Red	Green	Red	Green	Red	Red
Øksnes	Green	Green	Green	Green	Red	Green
Bø	Red	Red	Red	Green	Red	Red
Røst	Red	Green	Green	Green	Green	Red
Træna	Green	Green	Green	Green	Red	Red
Giske	Green	Red	Green	Red	Green	Green
Herøy (M&R)	Green	Red	Green	Red	Green	Green
Sande	Red	Green	Red	Red	Red	Red

Oppsummering

Antall båter:

- Minker minst i nord?

Fangst:

- Sterk økning i noen få kommuner
- Mer av flåten registrert i byene

Både fangst og landinger:

- Vinnerkommuner i alle regioner
- Taperkommuner i alle regioner

Sammenheng mellom flåte, landinger og bosetting er ikke tydelig

- Men tydeligere i de minste og mest fiskeriavhengige?
- Industri tettere koblet enn flåte til bosetting?

Ingen kommuner vinner på alle indikatorer

10.02.2015

Fisken og folket

35

Videre arbeid

- **Fra deskriptivt til forklarende?**
- **Mer fokus på de mest ensidige fiskerikommunene?**
- **Hvor bor fiskerne?**
- **Hva skjer i**
 - **Taperkommunene?**
 - **Vinnerkommunene?**
- **Hva har skapt**
 - **Vinnerkommunene?**
 - **Taperkommunene**

10.02.2015

Fisken og folket

36

Bokprosjekt i «Økt lønnsomhet i torskesektoren»

Audun Iversen
Nofima
10/2 2015

26.06.2015

test

37

Tre deler

- Bakgrunn og problemforståelse
 - Lønnsomhet
 - Struktur i flåte og industri
 - Betydning for kystsamfunnene
- Kunnskap fra torskeprogrammet
 - Faglig basis for debatten rundt torskesektoren
- Fra kunnskap til utvikling
 - Fra ulike mål til felles tiltak
 - Hvordan virker ulike tiltak?
 - Hvilke tiltak vil vi anbefale?

Tre formål

- **Faglig bidrag**
- **Folkeopplysning**
- **Bidrag til samfunnsdebatten**

26.06.2015

test

38